

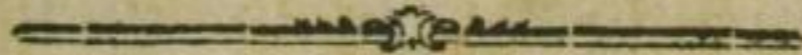

19.

DISSERTATIO INAUGVRALIS

DE

OFFICIIS VASALLI SAXONICI
IN PETENDA INVESTITVRA
OBSERVANDIS

Q V A M

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE

PRO SVMMIS

IN VTROQVE IVRE HONORIBVS

CAPESSENDIS

DIE IX. NOVEMBRIS. A. R. S. MDCCLXXXVI.

H. L. Q. G.

PVBLICE TVEBITVR

IOANNES NICOLAUS SCHWARTZ

VARSOVIENSIS.

Coll. diss. A
289, 14

LIPSIAE

EX OFFICINA SOMMERIA.

Coll. Diss. A. 289.

208

Handwritten signature

10

DISSERTATIO IN MATHEMATICA

DE

OPTICIS VARIATIONIBUS

IN PUNCTA INFERIORA

OBSTACULIS

AD HONORANDUM

FRANCISCA

FRANCISCA

FRANCISCA

FRANCISCA

FRANCISCA

FRANCISCA

1772

§. I.

De deriuatione, definitione ac diuisione inuestiturae.

Dubia sane atque ambigua est DD. *inuestiturae* verbi deriuatio. Alii enim a vocabulo veteri *wist* i. e. praesentia ipsam deducunt: a) alii ab antiquo *Inwysdong* i. e. *Einweisung*, b) alii a *Fasta*, qua interueniente traditio iudicialis peragebatur, c) ipsam dictam esse statuunt. Nec desunt, qui a vestitu, quo vasalli in solenni inuestiendi actu circumdati erant, illam deriuant, d) Mittimus reliquas, mihi illa praepriis placet opinio, quae illius originem ex latinitate mediæ aevi tradit, ubi *inuestire* idem erat, ac *in possessionem mittere, tradere e*); scimus enim quanta latini sermonis his temporibus fuit auctoritas in omnibus negotiis et publicis et priuatis, et qualis ratio vsusque loquendi. Interim varias admittit vox *inuestiturae* significationes, modo enim possessionem feudi ipsam, vt *I. F. 5. et II. F. 3.* modo instrumentum super inuestitura conditum, vt *II. F. 104.*: modo contractum feudalem, et quicquid ipsi inest, vt *I. F. 20. et I. F. 25.*: modo inuestiendi actum, vt *I. F. 24. II. F. 1. et 2.* indicat. Hoc loco sumitur pro actu, quo dominium feudi vtile a domino directo eiusque auctori-

tate clienti fidelitatem promittenti per traditionem confertur, et ad consummationem vel confirmationem contractus feudalis maxime tendit. *f)* Duo nempe actui inuestiturae insunt essentialia, mutua scilicet fidelitas, qua vasallus domino et dominus directus vasallo deuincitur, et traditio, quae vel rei ipsius exhibitione, vel per symbola illam indicantia absoluitur, ita quidem, ut vel solum utile feudi dominium, vel possessio cum illo coniuncta in vasallum deuolvatur. Diuiditur inuestitura in *propriam* et *abusiuam*. *Propria* cum vera rei feudalis traditione et missione in possessionem coniuncta est. *g)* *Abusiuam* quae ficta traditione absoluitur, et vel *longae* vel *breuis manus* vel *symbolica* esse potest, hinc non raro inuestitura *symbolica* pro *abusiuam* ponitur. *h)* Alia inuestiturae diuisio est, in *puram* et *eventualem*. *Pura* dicitur si feudum vasallo simpliciter constituitur; *eventualis*, si sub conditione, siue in certum euentum, mortem nempe vasalli eiusque descendendum confertur. Denique in *singularem* et *simultaneam* abit, prout nempe vel vni, vel pluribus feudum conceditur. Haec iterum in tres seiungitur species, de quibus autem differendi non est huius loci. *i)*

- a)* WACHTERVS in Gloss. Germ. voce *inuestitura*.
b) SENCKENBERG. in prim. lin. iur. feud. P. II. Cap. 10. §. 228.
c) IO. IHRE in gloss. Suio — Goth. Tom. I. p. 34.
d) A LVDEWIG de prorogat. inuestit. Cap. II. §. 5.
e) EYBEN in elect. iur. feud. Cap. V. §. 3. Cangius in Gloss. voce *inuestitura*.
f) STRUVIUS in Synt. iur. feud. Cap. VII. §. 1. HORNIVS in iurispr. feud. Cap. XII. §. 1. G. L. BOEHMER. V. Cl. diff. de inuest. simult. euent. Cap. I. §. 3. et 9. sq. I. G. BAUERUS diff. de ind. et nat. inuest. feud. §. 16. sq.
g) Errat itaque HORNIVS l. c. §. 3. qui ad propriam inuestituram traditionem fictam refert. I. G. SIEGEL tract. de litt. inuest. §. 7. seq. BAUERUS V. Cl. cit. diff. §. 34. seqq.
b) BAUERUS l. c. §. 28. seqq.
i) ILL. BAUERUS diff. de orig. et progr. comm. Sax. manus §. 47. seqq. Alii contra septem species simultaneae inuestitbrae tradunt I. C. SCHMIDT de diuers. simult. inuest. speciebus earumque differentiis Lips. 1728.

§. II.

De antiquatis inuestituram concedendi modis.

Diuerſi olim immo ſollenniores inueſtiturae concedendae impetrandaeque erant modi, imprimis maxima ſymbolorum legitur varietas, a) quae quidem partim honoris, partim vaſallorum ad feuda eo lubentius offerenda inuitandorum gratia excogitata eſſe videntur. Secundum ius commune enim II. F. 2. pr. II. F. 33. p̄r. actus traditionis per ſymbolum haſtae vel aliud corporeum quid, additis verbis: *Vade in illud feudum* peragebatur. Mox autem mores et alia ſigna, vt ſceptri b) gladii, c) annuli, baculi, d) pilei, e) bireti, f) vexilli, g) poculi, h) etc. inuenerunt, et ipſum actum variis cerimoniais, immo et ludis equeſtribus ſollentiorum reddiderunt. Ita enim in Imperio R. G. feuda olim regalia principibus ſecularibus per vexillum, eccleſiaſtica vero per ſceptrum conferebantur. Fiebat ille actus in curia ſollenni et ſub dio, pro more illorum temporum, quibus omnes imperii conuentus in campis celebrabantur. i) Ex quo vero comitia in urbibus haberi coeperunt, in illis etiam, vt et in conciliis ſacris, vel vbi imperator aliquamdiu commorabatur feuda vaſallis petentibus ſollentiorum concedebantur. Imprimis Noribergae actus ille inueſtiturae frequentabatur, quo vt imperator primos indiceret conuentus, obſeruantiae erat. k) Sedebat autem imperator in ipſo inaugurationis actu, imperiali habitu indutus, ſolio eminentiori, circumdatus ab Electoribus, principibusque ſollenni veſtitu condecoratis, vaſallumque petentem atque in genua prolapſum praelatis vexillis, praefſtitoque vaſallagio de feudo inueſtiebat. Vexilla autem iſta e tabulato in vulgus ſpangebantur. l) Pariter quoque ex parte vaſallorum varia ſplendoris cauſſa inſtituebantur, inter quae eminent ritus ille, quo magno ſtipati comitatu concitatis equis aliquoties thronum imperatoris circumequitabant et ita inueſtituram petebant. m) Taceam reliquos infeudandi modos, vt ſi vaſalli in genua procumbentes manus domini manibus iungerent, et ita fidelitatem

litatem iurato promitterent, dominus contra ipsos osculo exciperet. n) Eadem ratione et principes imperii in suis quilibet territoriis solennes nonnunquam curias habebant, immo et comitatus et feuda vexilli conferebant. o)

a) FLEISCHERI Instit. iur. feud. Cap. IX. §. 5. verbis: et quidem praeter sceptrum et vexilla alia quoque signa et symbola adhibebantur, utpote inuestitura fiebat, per cespitem, per herbam et terras, per ramum et cespitem, per ramum et quassum, per baculum, per funes et cordas, uti Episcopi et Abbates interdum inuestiebantur, per lignum, per cultellum plicatum, per anulum, per bibliothecam seu Bibliam, per berillum, per calicem, per candelabrum, per apprehensionem canum venaticorum, per capillos capitis, per chirothecam, per claves ecclesiae, per colonnam, per coronam, per cornu, per corrigiam, per capellum Prioris, per cupam auream, per communionem, per denarios, per digitum, per dextrum pollicem, per eleemosinariam, hoc est, marsupium, per fossilem chartae inhaerentem, per folium nucis, per floccillum capillorum, per grana incensi, per iuncum, per lapidem, per lapillum, per librum, per librum missalem, per librum collectarium, per lignum, per linteum, per lini portiunculam, per martyrologium, per mappulam, per unam mitram, per nodum, per notulas, per ostium domus, per pallium, per pergamenum, per pisces, per palam, seu pallam ex serico, per pennam et calamarium, per panem sericum, per regulam, per scyphum, per spatulae capulum, per textum Evangelii, per virgam vel virgulam, per zonam, per crucem, per pileum, per linetum etc.

Copiosius de his omnibus egit *Du Fresne* in Gloss. voc. *inuestitura* cf. quoque tract. *von der Belehnung mit einem Federkiel* in *Hr. Aff. ZEPERNICKS Samml. zum Lehnrecht* Part. I. p. 258. I. G. ESTOR de inaugurationibus beneficiariis, eorumque symbolis et ritibus. IMM. WEBER de inuestituris et seruitiis feudi ludicris.

b) I. S. TREUER de inuestit. per sceptrum. *Buder* in opusc. p. 169.

c) I. HEUMANN de inuestit. per gladium, in opusc. p. 703. *BUDER* de inuestit. per gladium comitum et nobilium in *Amoent. iur. publ. Obs.* 17. *BOCRISIUS* in diss. *Observ. Iur. feud. Germ.* Obs. XIII.

d) *PUETTMANNUS* V. CL. diatr. de feudo fiduciario p. 50.

e) A. H. LACKMANN de inuestiendi ratione per pileum. *BUDER* de inuestit. *Ascanii Ducis Sax.* per pileum et sertum. *EIUSD.* *Gedan-*

Gedanken über die Frage, ob Herz. Bernhard zu Sachsen von K. Friedrich I. mit einer Fahne, oder mit einem Hutbe und Kranze belichen worden?
 in *Dessen Lehn-Briefen des Cbur- und Fürstlichen Hauses Sachsen* p 39.
 und in *Hr. Aff. ZEPERNICKS Samml. Part. IV. p. 69. I. S.*
 SURLAND de symbolo pilei.

- f) L. M. KAHLII *Comment. de nat. et ind. inuest. per biretum in ei. opusc. min. p. 277.*
- g) LYNCKER de LUETZENWIK de vexillis et eorum in feudis vsu Cap. II.
- b) PUETTMANNUS v. CL. de inuestit. per poculum.
- i) I. CH. WILH. de STECK de feudis coram folio Caesaris solenniter accipiendis. §. I. in ZEPERNICK v. CL. anal iur. feud. Tom. II. p. 266.
- k) SIGISM. a BIRCKEN in *Spec. honoris Austriaco.*
- l) MUELLERUS in *Annal. Sax. ad 23. Aug. 1566. ADLZREITER in Annal. Boicis Part. III. Tit. VIII. n. 14. IOH. FRIEDR. IOACHIM von der ehemaligen Gewohnheit bey Reichs- Belehnungen die Fahnen über den Kaiserl. Lehnstuhl herabzuwerfen in Dessen Anmerk Tb. 2. p. 349. seqq. DE STECK l. c. § 4.*
- m) BUDER in *Obs. iur. feud. publ. p. 68. de STECK l. c. §. 3. BUDER Bericht der Belehnung Cburfürst August zu Sachsen in Hr Zepernicks Samml. Tb. IV. p. 119.*
- n) I. I. MASCOV. in *iur. feud. p. 18. et 129. BOCRISIUS l. c. o. MONACHVS WEINGARTENSIS de Guelphis Cap. XIII. ANNALES NAZARI ad annum 787. antiquissima exempla exhibent, vbi et principes de feudis iam inuestirent suos vasallos.*

§. III.

De ritibus inuestiturae sollemniter impetrandae hodiernis.

Quae cum incommoda multis displicuissent imperii vasallis, invaluit dudum investitura feudorum imperii maiorum in Camera, i. e. illa, quae ab imperatore in Palatio celebratur, et a Caroli V. aetate sensim sensimque introducta est. a) Ritus ipsi adumbrant veterem investiendi morem. Insidet nempe imperator folio suo, quod circumstant officiales imperii hereditarii, vel si hi absint, Proceres aulae imperatoriae. Investiendi conclauē intrantes et folio Caesaris accedentes, bis genua flectunt, et in vltima ipsius scala pro-

procumbunt. Tum petita inuestitura ascendunt thronum, taetloque Evangeliorum libro fidelitatem, quam ipsis vicarius imperii Cancellarius praelegit, praestant, porrectumque a Mareschallo Imperatori gladium extremo cono osculantur, actisque gratis eodem, quo ingressi erant, ritu recedunt. *b)* Eadem ratione et curiae prouinciales minus sollenniorem inuestiendi modum sequuntur. Ita in Ducatu Brunsvico - Guelferbytano vasalli praestito fidelitatis iuramento mediante vexillo exiguo in curia feudali territoriali de beneficiis inuestiuntur. *c)* In Pomerania pileus obtinet *d)* vt et in Lusatia. *e)* Aliis locis inuestitura peragitur *durch die Lebens Binde.* *f)* Apud nos in Saxonia pallio induti rubro fidelitatem iurato, stipulataque manu promittunt *g)*. In Episcopatu Numburgensi Cancellario nomine domini directi et *dem aeltesten Stiffts - Rathe* nomine Capituli stipulata manu fides facienda, nec non etiam litterae reuersales exhibendae sunt, de agnoscendo dominio Capituli directo, tempore, quod dicitur, sedisvacantiae.

- a)* I. I. BOEHMER de inuest. feudorum imperii in Camera. BVDER in Amoenit. iur feud. publ Obs. 2. p. 10. sq.
b) Ritum in extenso exhibet MOSER in der teutschen Lebens Verfassung p. 894. et inde ipsum desumpsit PÜTTMANNVS V. Cl. in Elem. iur. feud. p. 385. seqq.
c) AVG. DE LEYSER de feud. Brunsvico - Luneburg. Cap. II. Sect. II. §. 29.
d) SAM. STRYCK tr. de feud. Pomeran. Cap. I. Sect. V. §. 15.
e) ILL. BAVER de personis comm. Sax. manus capacibus §. 38.
f) SCHANNAT in Leubose Part. II. Cap. II. p. 34. seqq.
g) Actum inuestiturae Saxonicae vberius descripsit LVNIG in Cod. iur. feud. Tom. III. p. 810. et Cl. PÜTTMANNVS l. c. p. 380. seqq.

§. IV.

Instituti ratio.

Haec de sollennitatibus in ipso inuestiendi actu, instituti nunc ratio postulat, modum inuestiturae petendae Saxonicum, et quae in ea imprimis vasallis imposita sunt officia, paullo accuratius pertrahere.

Etare. Non enim ignoro, quod sane in tanta legum feudalium Saxonicarum perspicuitate perquam mirandum est, quam plurimos grauiter hac in re peccasse, et inde feloniam reos euasisse, quod non nisi supina negligentia fieri potuit. Quanquam enim cliens ob feloniam culposam rarissime feudi iacturam patitur, uti id permulta et antiqua a) et nouissima adhuc exempla b) luculentissime docent, quibus nempe, ut vocatur *ein allgemeiner Lehnspardon*, omnibus atque singulis vasallis, qui culpam contraxerunt, ex singulari Serenissimi PATRIS PATRIAE gratia concessus est, immo et in speciali casu denegari haud solet; c) tamen iure meritoque in arbitriam nonnunquam poenam, quae *Lehnsemende* audit, nec non varia incommoda incidit vasallus, d) a quibus liberari omnino potuit. Iam vero, ut ordine procedat nostra de officiis vasalli in petenda impetrandaque inuestitura Saxonica disquisitio, ante omnia quibus maxime circumscribitur finibus, nunc erit videndum. Cuncta autem his quatuor partibus contineri videntur, nimirum ut I.) quinam facta in manu dominante aut seruiente mutatione, inuestituram petere debeant, dispiciamus: II.) quonam loco illa necessario peti et peragi oporteat, inquiramus: III.) tempus, quo peti impetrarique debeat, examinemus, denique IV.) quis ille petendae impetrandaeque inuestiturae legibus nostris praescriptus sit modus, summa, quantum fieri potest, diligentia indagemus. Quae caeterum vero paucissimis hisce plagulis a me pertractari minime poterant, in scriptoribus a me laudatis diligentius explicata reperiuntur, quos subsidii magis, quam inanis ostentationis gratia apponendos putavi.

a) RESCR. d. a. 1697. d. a. 1700. C. A. TOM. I. p. 1973. 1977. LANDTAGS-ABSCHIED d. a. 1700. TOM. I. C. A. p. 307. RESOL. 1700. ibid. p. 1169. RESCR. d. a. 1707. p. 1079. EXTR. RESOL. aus der Prael. Schrift d. a. 1737. n. 13. in S. C. A. T. I. p. 62. IT. d. a. 1742. n. 10. IBID. p. 69.

b) d. a. 1763. et 1770. in S. C. A. T. I. p. 1036.

c) RESCR. d. d. 21. Ian. 9. Iul. et 27. Iulii 1735. S. C. A. T. I. p. 995. et 996.

d) MAND. FEVD. d. d. 30. April 1764. Tit. V. §. 3. S. C. A. T. I. p. 1030.

CAPVT I.

QVANDO ET A QVIBVSNAM PERSONIS INVESTITVRA
SIT PETENDA.

§. I.

Quando investitura petatur.

Postquam inter dominum directum atque vasallum de contractu feudali ineundo constat, consummetur iste contractus investitura, necesse est, quae dicitur *prima*. a) Promissio enim fidei, qua olim Germanis nihil sanctius fuisse legitur, ad feudi essentialia pertinet, quae nullo modo abesse possunt. Praestatur illa in ipso investiturae actu atque ita mutuum illud vinculum, quod dominum atque vasallum intercedit, illosque arctissimo nexu inter se copulat atque coniungit, constituitur. Quoties itaque, aut ex parte domini, aut vasalli coniunctio ista dissoluitur, eius renouatione opus est, quia sine illa feudi natura mutatur. b) Contingere autem haec vinculi feudalis solutio potest, et quidem ex parte domini, aut eius morte naturali, aut ciuili. Ciuiler enim mortuus iura domini directi tueri amplius nequit, et pro tali ille habetur, qui etiam si summo imperio gaudeat, illud aut victori pleno iure cedere, aut remotus ab imperio successoris vices relinquere tenetur. Hinc status imperii banno superiore imperiali affecti, vna cum territoriis amittunt quoque iura domini directi, quae in vasallos suos exercent, vt illustre illud exemplum Friderici Palatini ao. 1621. nos docet. Hinc quoque dominium directum, quod Imperatores nomine Imperii R. G. in vasallos Lotharingiae et Germaniae antiquitus exeruerunt, bello cum Gallis finito, in quo isti victores discesserunt, extinctum est. Nec desunt aliae causae, quibus illud vinculum dissoluitur, quo imprimis alienatio c) domini directi, nec non cessio pleno iure facta, vt et diuisio pertinet, si scilicet plures domini heredes, haecenus in communione constituti diuisionem inierint, et vni dominium directum feudi tradiderint, qui cum in plurius succedit locum, et ad caeteros a condominio excludendos, et ad vasallos sibi, tanquam vnico domino, obstringendos, reiteratam fidem

fidem

fidem exigere potest. d) Ex parte vasalli autem mutatio accidit, et inde inuestiturae requiritur renouatio, aut eius, aut provasalli morte tam naturali, quam ciuili, immo et qualibet alienatione, qua feudum in alterum transfertur, nec non feloniam, qua feudum amittit, illudque ad agnatum, vel simultanee inuestitum transit. Quae quidem inuestiturae renouandae necessitas moribus legibusque nostris e) ad simultaneam quoque inuestituram prolata est.

a) I. F. 25. PR. Sciendum est, feudum sine inuestitura nullo modo constitui posse, etiam si domino iubente quis alicuius rei nomine feudi possessionem nanciscatur et teneat: licet tamen possessionem taliter adeptam dum vixerit, quasi feudi nomine retinere, herede eius in hoc iure nullo modo ei succedente.

b) Est enim tam respectu promittentis, quam eius, cui promittitur personalis STRUV. Synt. Iur. feud. Cap. X. §. I. n. 2.

c) ROSENTHAL de feudis C. 6. Concl. 64. n. 4.

d) H. PISTOR. Obs. sing. 186. CARPZOV. P. II. Const. 45. Def. 26.

e) CONSTIT. ELECT. SAX. XLV. P. II. MAND. FEVD. d. d. 30 April 1764. Tit. I. §. I. verbis: *nicht weniger bey solchen sich ereignenden Veränderungen (scil. in manu dominante et seruiente) von denen Mitbelebten, ob sie schon die Lebnsgüter in würrcklichen Besitz nicht haben die Mitbelebtschaft zu erneuern, sowohl von des verstorbenen Mitbelebten hinterlassenen Söhnen, weilm nach denen Sächsf. Lehnrechten die Lebnfolge allein auf der gesammten Hand stebet, und dieselbe ein ieder Mitbelebter vor sich selbst suchen, und also proprio facto erlangen muss, die gesammte Hand an den Lebnsgütern, woran ihr Vater selbige gehabt, nach dessen Ableben, behörig zu nutzen, und von ihnen in Anfangserwähnten Fällen zu Erhaltung des erlangten Mitbelebtschafts - Rechts, ein gleiches zu beobachten.* HORN. Iurispr. feud. Cap. XVII. §. 5.

§. II.

De personis qui inuestituram petere debeant.

Quicumque feudum praeuio contractu constituit, aut nouum acquirit, inuestitura indiget prima. Nouum autem dicitur feudum, quod nouiter acquisitum et a primo eius acquiretore adhuc possidetur. a) Hinc feudi emtor, siue ille extraneus sit, siue remotior ex simultanee inuestitis, si tantum a proximio successore consensu

domini directi et simultanee inuestitorum illud emat, nouum acquirit feudum, et prima indiget investitura, licet pecunia, qua illud comparauit, ex feudo antiquo sit redacta, *b)* transit enim illud in personam inuestitura prima non comprehensam. Eadem quoque necessitas vasallo incumbit, si feudum ob feloniam ita amissum, ut ad dominum redeat, eius vero gratia ipsi restituitur. Isto enim casu ius descendendum plane extinguitur, quod non nisi noua investitura reuiuiscit, *c)* *Feudum* uero *antiquum* dicitur, quod per successionem ad heredes primi acquirentis iam delatum, et ab his possidetur. Interim discrimen inter feudum nouum atque antiquum apud nos non tanti momenti est, quam moribus Longobardorum, *d)* ubi modus succedendi iuraque inde dependentia ex eo diiudicabantur. Ius succedendi enim agnatorum, neque in feudo nouo neque veteri apud nos locum habet, sed omnis successio, si legitimi non adsint descendentes, ad simultanee inuestitos deuoluitur. Usus itaque huius distinctionis in eo potissimum versatur, quod in feudo nouo prima, in veteri renouatio investiturae existente casu requiritur, ad quam quilibet feudi successor, nullo conditionis aut dignitatis discrimine, petendam tenetur, unde nec mulier, nec pupillus, nec minor, ab ea liberatur, quamuis pupillo atque minori, usque ad maiorenitatem adimpletam dilatio conceditur. Neque interest unus an plures sint eiusdem feudi possessores, omnes enim, etiamsi indiuisim possideant *e)* ipsam petere debent. Alia uero ratio est simultanee inuestitorum apud nos, qui singulis casibus, ubi uel dominus, uel cliens mutatur, ad eam petendam obstricti sunt *f)* ob communionem domini uilis, quod ipsis una cum vasallo principali in beneficium competit *g)* quam tamen non sequitur Lusatia Superior, ubi agnatis usque ad septimum gradum investiturae renouatio, donec beneficii facti sint possessores, remissa est. *h)*

a) FR. WILH. BAUER V. CL. diff. I. de feudo nouo atque veteri §. 6.

b) HORN. l. c. Cap. III. §. 9.

c) II. F. 31.

d) GR.

- d) GE. THEOPH. BOERNER *diff. de feudis antiquis iure nouorum, et nouis iure antiquorum praeditis* Cap. I. p. 2.
- e) II. F. 26. §. 7. omnes filii eius, qui feudum acquisierit, fidelitatem facere debent, maxime si indiuisum habent, quod si feudum ex diuisione ad vnum tantum peruenerit, ille tantum faciet fidelitatem.
- f) Vid. §. praecedentem et ibi citata sub nota e.
- g) ILL. BAUER *de comm. Sax. manu ob neglect. renouat. amissam* §. 21.
- b) ORDINAT. FEUD. EL. SAXON. LUSAT. SUP. d. a. 1652. §. I.

§. III.

Continuatio eiusdem argumenti.

Si plures in feudo succedunt, omnes iure nostro a) inuestiturae renouationem aut pro indiuiso, aut pro parte tempore definito petere tenentur, quod, vt diximus, et de simultanee inuestitis valet. Quodsi vero vnus ex illis, qui beneficium pro indiuiso possident, decedat, et eius portio reliquis accrescat, inuestitura opus non est, quia iam singuli de toto feudo inuestiti sunt: at heredes eius liberi, seu descendentes, quia tanquam noui vasalli considerantur, sine fidelitate domino praestita in feudum non admittuntur, neque illi ex compossessoribus, qui pro parte tantummodo de beneficio inuestiti sunt, propterea, quod obligatio ex iureiurando personalis est atque strictissimae interpretationis. Si feudum autem est femininum, et vasallus filios filiasque successores reliquit, tunc in quouis mutationis casu opus est renouatione inuestiturae simultaneae ex parte filiarum, ne iure suo cadant, si extincta masculorum prole, feudum successione ad ipsas deuoluitur. Si vero pater vni ex filiis beneficium legauerit, caeteri nihilominus inuestituram sub poena arbitraria petere tenentur, antequam testamento paterno satisfaciant, nisi in litteris inuestiturarum clientelae possessori testandi facultas expressis verbis sit concessa. In diuisionibus et successione hereditariis (*Anfällen*) communis manus semper est reseruanda, et inuestitura existente casu renouanda, ab illis, qui portionem suam aliis cedunt, alias a successione excluduntur.

Idem quoque seruandum est, si parentes liberis feudum tradunt. a) Personae morales, vniuersitates, collegia et corpora mystica ad constitutionem prouasalli in feudis ab ipsis acquisitis obligantur, qui quouis mutationis casu contingente suo nomine inuestituram petat, et fidelitatem iurato promittat, necesse est. Cum itaque haec obligatio personalis sit, morte ipsius quoque extinguitur, et prouasalli successor recte inuestiturae renouationem petit. b) Idem quoque obtinere puto, si prouasallus ex qualibet causa remotus sit, par enim est ratio. c)

a) MAND. FEVD. d. d. 30. April 1764. Tit. I. §. 2. vsque ad 9. G. L. MENCKEN de simult. inuestitura feminina in feud. feminin. ad successionem necessaria. STRVVIUS Synt. Iur. feud. Cap. X. §. 3.

b) CIT. MAND. FEVD. Tit. I. §. 12. et Tit. III. §. 2. E. WENGBRECHT de renouatione inuestit. vniuersitatis, nomine petenda.

c) I. A. HANNESSEN in Opusc. p. 401.

§. IV.

De personis iure antiquo a feudi possessione et inuestitura aut in totum aut sub modo exclusis, moribus vero nostris nonnunquam admissis.

Antiquitus personae quaedam partim ob inhabilitatem ad praestanda seruitia praecipue militaria, partim ob defectum aliquem animi aut corporis a feudo penitus excludebantur. a) Licet tamen domino in sui praeiudicium etiam personae inidoneae feudum concedere, quod eo magis apud nos inualuit, cum seruitiorum militarium necessitas plane ab usu recessit, et feuda plerumque onerose acquiruntur. Hinc non modo femina si clientelam masculinam cum pacto, vt masculi tantum succedant, acquirat, nostris moribus rarius arcetur, b) sed et surdi, muti, coeci, furiosi atque dementes praeuio speciali domini mandato nonnunquam admittuntur, ob superuenientem defectum vero a feudo antea quaesito nemo excluditur. c) Constituitur illis vero sicut pupillis atque minoribus curator aut prouasallus, qui vel eorum loco, vel in animam illorum domino fidelitatem praestat, et seruitia exhibet, hoc tamen
seruato

seruato discrimine, vt quoties prouasallus suo nomine domino fidem facit, et mutatio ex eius parte contingit, inuestiturae renouatione opus sit, non autem, si in animam possessoris veri iurauerit, vt curator pupilli, minoris, atque feminae. *d)* Eadem ratio quoque obtinet in clericis, quibus apud nos in bona feudalia succedendi et per substitutum seruiendi, *e)* nec non etiam ciuibus Misniae et Thuringiae, quibus priuilegio Ludouici Bauari *f)* et Caroli IV. *g)* facultas concessa est, feuda nobilia acquirendi, eoque producta, vt ad omnes terras et ciuitates, quas Marchiones Misniae et Thuringiae Landgrafii impofterum acquisituri sint, spectet. Non extenditur vero hoc priuilegium ad Lusatiam Superiorem, in qua equites de clientelis ao. 1619. pactum inierunt eo tenore, vt homines noui atque ignobiles ab illorum acquisitione arcerentur, quod Ioannes Georgius Elector Saxoniae ao. 1666. *h)* reseruata dispensandi potestate, confirmauit. Attamen ciues hac conuentione non penitus exclusi sunt, sed praeferuntur illis tantummodo in emtionis contractu nobiles idem pretium offerentes, nec desunt exempla, quod elapso frustra trimestri spatio, contractus cum ciue emtore confirmatus et inuestitura munitus sit, exhibitis tamen litteris reuersalibus de feudo, si alienetur non nisi personae nobilitatis auitae praepremis vendendo. *i)* In Lusatia inferiore indigenatus obtinet, et non nisi illi, qui huius iuris participes facti, feuda acquirere possunt. *k)*

a) I. FEUD. SAX. Cap. II. *Pfaffen und Frauen, Bauern und Kaufleute und alle rechtlose und die uneblich gebobren sind, und alle die nicht von Ritters Art von Vater und von Eltervater gebobren sind, die sollen Lehnrecht darben* it. I. F. 6. §. 2. II. F. 36. IUS, PROV. SAX. Lib. I. art 4.

b) ILL. BAUERVVS diff. de comm. Sax. manus capacibus personis §. II. seqq. E. G. HARTMANN de simultanea inuest. in feud. Lusat. Sup. §. 15.

c) IUS PROV. SAX. Lib. I. art. 4. *Wird ein Kind gebobren stumm, Sinn- oder Wuzlos, oder blind, oder sonst unvollkommlich an seinem Leibe, das ist wohl Erbe zu Landrecht, aber nicht zu Lehnrecht, hätte aber ein Mann Lehn empfangen vor der Seuche und wird darnach siech, er behält es und vererbet es auch, als ein ander Mann.* I. H. de BERGER *Vtrum et*

et quousque furdi et muti feudorum sint capaces. L. MENCKEN in Pr. hac de re Lips. 1703.

d) G. L. BOEHMER V. CL. Obs. iur. feud. p. 236. I. C. SCHROETER de curatore feudi F. C. CONRADI de prouafallis. MAND. FEUD. NOVISS. d. d. 30. April 1764. Tit. I. §. 12. et Tit III. § 2.

e) CONST. ELECT. SAX. XXVIII. P. III. HORNIIUS l. c. Cap. XV. §. 15.

f) A LUDEWIG Tom. IX. reliqu. p. 680. sq.

g) SCHILTER ad Ius feud. All. ad rubr. §. XIX. MENCKEN de iuribus Civ. Misn. et Thur. acquir. feuda equestria. BIENER V. CL. de ciuibus praesertim Sax. feud. equest. capacibus.

b) COD. AUG. TOM. III. p. 362. seq.

i) BIENER V. CL. de feudis utriusque Lusatiae eorum imprimis acquirendorum et possidendorum iure. Cap. II. §. 4. 5. et 6. et Cap. III. §. 10. ILL. BAUERS Pr. de iure protimiseos, quo nobiles Lusatiae gaudent in venditione bonorum equestrium cum ignobili celebrata. et CIT. DISS. de personis feudi capacibus §. 37 seq.

k) I. G. P. MOELLERVS de iure indigenatus. APP. I. ad HORN. Iurispr. feud. no. 6. RESCR. d. d. 2. Sept. 1740. in SUP. COD. AUG. Tom. III. p. 400.

§. V.

De personis, qui plane non admittuntur ad feuda.

Sequitur, vt et de illis pauca addamus, qui nostris iure plane arcentur a feudi acquisitione, nec inuestituram tam primam quam simultaneam consequi possunt. Inter hos primum quasi locum occupant banno Saxonico superiori affecti, quippe qui non modo securitate publica, sed et fama atque bonis priuantur, a) ideoque neque clientelam et simultaneam inuestituram acquirere, neque in ipsam succedere possunt, quin potius amittunt beneficia, quae tenent, et communem manum. Idem statuendum puto de illis, qui perpetuo sunt relegati. b) Iustam enim relegatio praebet causam praecipienda, vt fundos et bona immobilia in territorio ex quo relegantur, alienent, eaque quae per successionem ipsis deferuntur, etiamsi vsu iuris ciuili hac poena non priuantur c) neque fama laeduntur. d) Excluduntur quoque a feudi possessione haeretici in genere, pro quibus omnes illi reputantur, qui tribus illis

illis

illis in Imperio R. G. receptis religionibus non sunt additi, singulariter apud nos autem vetere ex consuetudine, eaque legibus approbata omnes ii, qui Augustanam Confessionem non sequuntur, ex norma anni decretorii 1624. e) Quid? quod eiusmodi personae apud nos ne simultaneae quidem inuestiturae capaces sunt. f) Tandem cum negotium clientelare singularem fidem atque dexteritatem exigit, merito quoque respuit personas infames ob maculam ipsis adpersam, quae illos a curia domini remouet. g) Immo moris est, si contra vasallum in terris nostris ob aliquod delictum infamans inquisitio pendeat, vt inuestitura de feudo per successionem ad ipsum deuoluto suspendatur, donec sententia lata sit. Quod denique rusticos attinet, illi quamdiu reapse tales sunt, omni iure feuda equestria possidendi et simultaneam inuestituram consequendi, expertes censentur. h) Interim consecuto iure ciuitatis facile sibi consulere possunt. Summa caeterum de successione legitimorum in feudo inter DD. ventilatur controuersia. Alii i) ob Const. El. ineditam XIV. ipsos feudi capaces declarant; alii contra II. F. 26. §. 10. *Naturales filii, licet postea fiant legitimi ad successionem feudi, nec soli, nec cum aliis admittuntur*, inixi, ipsos a beneficiorum acquisitione remouere student, cui sententiae et nos eo lubentius adstipulamur, cum praedicta Constitutio vi legis publicae non gaudeat, ideoque ad infirmandas leges contrarias easque publicas nobis sufficere minime videatur. k)

a) DECIS. EL. SAX. 77. iuncta CONST. EL. SAX. VI. P. III. qua illis, quorum bona fisco cedunt, testamenti factio interdicitur. HORN. l. c. Cap. V. §. 36. CARPZOV. Prax. Crim: qv. 140. n. 87. et 117.

b) SCHROETER de iur. aqu. et ign. interd. antiquo et vsu hod. §. 41. et HORNIIUS l. c.

c) L. 4. et 7. §. 3. et L. 14. §. 1. de interd. et releg.

d) L. 22. de his, qui notantur infamia.

e) WABST Hist. Nachricht v. d. Cburf. Saechs. Verfassung p. 77. et HORN. l. c.

f) MAND. FEUD. d. d. 30. April. 1764. Tit. VII. §. 3. Eben so wenig findet, da nach der Verfassung hiesiger Lande einer der nicht der
C
Ang.

Augsburgischen Confession zugeban ist keine Lehn - oder Allodial - Güter in selbigen auf einigerley Art und Weise acquiriren kann, die Praesentation eines solchen Mitbelebten statt.

- g) IUS FEUD. SAX. Cap. II. ILL. BAVERVS d. comm. Sax. man. ob neglect. renouat. amiss. §. 46. et in *Diff. de pers. comm. Sax. manus capacibus* §. 19.
- b) RESCR. d. d. 6. April 1743. MAND. FEUD. d. a. 1764. cit. Tit. VI. §. 3.
- i) I. F. SCHNEIDER de success. legitimatorum in feud. I. E. SCHMIDT de success. in feud. filiis per subseq. matrim. legitimatorum haud deneganda. et AVCTOR Tract. *der Lehnfolge der Mantelkinder — in den Saechsf. Landen.*
- k) ORD. POLIT. d. a. 1543. in C. A. TOM. I. p. 19. EDICT. d. a. 1550. IBID. p. 32. ILL. BAUERUS diff. de successione legitimatorum per nuptias exule in feudis. C. F. SCHORCHT *von der Unfaebigkeit der Mantelkinder zur Lehnfolge* I. C. H. DREYER *in d. Neben St. p. 257.*

CAPVT II.

DE LOCO INVESTITVRAE.

§. I.

De Curia feudali suprema Dresdenfi.

Alterum, quod vasallo investituram petenti incumbit officium, in eo versatur, vt de loco, quo ipsa petatur, sollicitus sit. Non uno enim eodemque loco in terris nostris inuestitura cuiuslibet feudi impetrari potest, sed distinguendum praeprimis inter terras hereditarias Saxonicas veteres, easque, quae peculiari quodam nexu ipsis adhaerent. Quaelibet harum ditionum separatam aut privilegio, aut pacto sortitur curiam feudalem, in qua non solum ipse sollennis investiturae actus tam praediorum Schriftfassicorum, quam Amtsfassicorum peragitur, sed etiam causae feudales, in quantum huc pertinent, ventilantur: de feudis rusticis enim, quae
coram

coram praefecto infeudantur, hoc loco non est sermo. Aliam olim, quam nunc, et in Saxonia obtinuisse inuestiturae rationem e veteribus historiae patriae monumentis clarum manifestumque est. *a)* Celebrabant enim serenissimi Duces curias feudales et placita sanciebant feudalia, quae autem auspicante Electore Augusto vim suam amiserunt. *b)* Cum enim ex ao 1486. *c)* regimini aulico Dresdae sedes fixa sub Alberto Saxoniae Duce obuenerit, illudque ordinationibus d. d. 13. Iul. 1642 et 8. Iun. 1657, aliisque hac de re emissis Rescriptis *d)* certam stabilemque receperit formam, sensim sensimque antiquus ille inuestiendi modus obsoleuit et hodiernus inualuit, quem nunc legibus definitum cernimus *e)* Terrae, quae eius iurisdictioni speciatim sunt subiectae, *die alten Erblande* nuncupantur, et his septem circulis comprehenduntur, Electorali nempe, Thuringico, Misnensi, Lipsiensi, Metallico, Voigtlandiae, et Neustadiensi. Catalogum omnium feudorum, quae a suprema hac curia feudali infeudantur exhibet WABST *f)* ex quo apparet, non omnia beneficia singulis iuribus terrisque, quae ad illa pertinent, coram regimine nostro infeudari, sed permultorum officium esse pro parte inuestituram a curia Brandenburgica, Hassiaca, Schwarzburgica etc. suppleri.

a) HORNIVS in Vita Henrici Illustris. I T. in vita Friderici Bellicosi p. 392. et 393.

b) CONSTIT. ELECT. SAX. XXVII. P. I. verbis: *ordnen und setzen, dass in solchen Fällen (scil. wenn der Lehnerr seinen Lehnmann sonderlich aber auf die Priuation beschuldigen will) der Process des gemeinen Rechts, fortan in Unfern Landen angestellet und gehalten werden soll.*

c) WECKIVS in Chron. Dresdensi p. 175.

d) quae legi possunt C. A. Tom. I. p. 1148.

e) WABST. v. d. Verfassung d. Churf. Sachsens Sect. II. Cap. I. §. 3. p. 60.

f) WABST. l. c. in Append. p. 18. seqq.

§. II.

De curiis feudalibus Wurzensi, Merseburgensi et Numburgensi.

Praeter hanc curiam feudalem supremam, quam modo descripsimus adsunt et aliae, quae iurisdictionem clientelarem certo in districtu exercent. Notissimum enim historiae patriae cultoribus est, Ottonem Magnum Episcopatus Misnensem, Merseburgensem et Numburgensem religionis inter Slaucas gentes propagandae causa fundasse a), illosque terris feudisque liberalissime dotasse, quae immutata rerum religionisque facie ad seculum rediere, et tum demum variis conuentionibus cum consensu Capitulorum, immo et Capitulis ipsis celebratis ad Serenissimam Saxonum domum delata sunt, et quidem episcopatus Misnensis una cum Wurzensi ao. 1581. intercedente traditione cum consensu Capituli ab Episcopo Ioanne IX. Electori Augusto facta. b) Hunc episcopatum Elector Ioannes Georgius I. ao. 1656. in perpetuum terris Saxonis adiunxit, ita tamen, ut varia iura Capitulo Misnensi salua integraque manerent, in quorum numero et hoc est, ut separatum forum coram regimine curiaeque feudali, quae a temporibus episcopi Ioannis de Haugwitz perpetuo Wurzae residebat, c) ciues vasallique huius ditionis nanciscerentur. Indicem feudorum ad hunc episcopatum pertinentium dedit WABST. d) Caeterum subest illa, quoad res politiam concernentes atque iudiciarias regimini aulico Dresdensi. e) Episcopatus Martisburgensis iam ao. 1133. per pacta Vdonis I. cum Marchione Conrado Magno de mutua defensione inita, peculiari quodam nexu cum terris nostris gaudebat, qui autem praeprimis ao. 1544. postulatione Serenissimi Ducis Saxoniae Augusti firmatus est. Et quanquam ao. 1548. Michaelis Sidonius Episcopus Catholicae religioni addictus, hunc nexum quodammodo interrupit, tamen ao. 1561. capitulum Alexandrum Augusti Electoris filium denuo postulauit. Ab hoc tempore episcopatus iste semper in serenissima Ducum Saxoniae gente permansit, ita ut ao. 1653. testamento Ioannis Georgii I. in principem filium Christianum translatus et ab ipso eiusque descendens possessus, tum demum 1738. emortua

tua

tua' linea Martisburgensi ad domum Electoralem rediit. *f*) Inter singularia iura, quibus praeeminet iste Episcopatus, et illud merito referendum, quod peculiari curia feudali vtatur, a qua non modo inuestitura beneficiorum huc pertinentium rite petitur, sed et caussae clientelares ibi tractantur, assident ipsi duo Assessores Capitulares. *g*) Episcopatus Numburgensis mortuo Iulio Pflugio Episcopo ao. 1564. postulatione principis Alexandri ad domum Saxoniam peruenit et testamento Electoris Ioannis Georgii I. filio Duci Mauritio adscriptus et ab eius descenditibus vsque ad aum. 1725. pleno iure possessus, ad domum Electoralem ao. 1726. rediit. *h*) Separatam sibi, vt et alii Episcopatus, vindicat curiam feudalem, quae Cizae sedem fixam habet, et in qua hoc singulare obtinet, vt duo assessores huius regiminis e gremio Capituli allecti esse debeant, qui sub nomine *der Stiftsraethe* veniunt. *i*) Caeterum curiae istae omnes iuribus legibusque Saxonis vtuntur, si ab obseruantis discesseris, quae in una alteraue earum vsu seruentur. *k*)

- a*) PAULLVS LANGIVS in Chron. Citicens. verbis: Otto episcopatum in Magdeburg fundauit, et subiecit episcopatus suffraganeos, quos et idem Otto fundauerat quinque, Huelburgensem, Brandenburgensem, Merseburgensem, Misnensem, qui nunc est exemptus, et nostrum Citicensem.
- b*) WABST I. c. p. 134 seqq.
- c*) SCHOETTGEN *Historie der Stiftsstadt Wurzen* Cap. 4. p. 210 seqq.
- d*) I. c. in App. p. 153. seqq.
- e*) RESCR. ELECT. d. d. 15. April: 1613. ap. CARPZOV. L. III. Resp. 125.
- f*) C. G. HEINRICHS *Sächs. Geschichte* II. Th. p. 457. seqq.
- g*) WABST I. c. p. 142. seqq.
- h*) IDEM I. c. p. 145. seqq. et HEINRICH I. c. p. 466.
- i*) LEBEN HERZOG MORITZ WILHELMS VON SACHSEN ZEITZ p. 62. seqq. et 67. seqq.
- k*) DERER CHUR-UND FÜRSTL-HERRN GEBRÜDER HAUPT RECESS d. a. 1657. Tit. Fürstl. Regierungen in LÜNIGS Reichs Archiv Part. Spec. Cont. II. p. 645. seqq.

§. III.

De curiis feudalibus Lusatiae Superioris et Inferioris et singularibus quibusdam.

Lusatia Serenissimi ac potentissimi Electoris I. Georgii I. auspiciis, pactis die 30. Maii 1635. initis ad gloriosissimam Principum nostrorum domum delatam esse, quis est, qui nesciat. a) Quo iure in uniuersum regitur exponere meum non est; separatis vero gaudet curiis feudalibus, in quibus pro more obseruantiaque et secundum speciales leges inuestitura non modo impetratur, sed et causae clientelares tractantur. Discrimen inter utramque conspicitur summum, tam ratione regiminis, quam privilegiorum, legum, iuriumque utriusque concessorum, b) quod tamen hoc loco non curamus. Nostrum igitur est, ut de curiis, quae in utraque vigent, pauca proferamus. Alias vero *superior*, alias *inferior* sibi arrogat. In *superiore* duae praecipue florent, quarum altera Budissae, altera Goerlitzii sedem fixam habet. c) In *Inferiore* una tantummodo obtinet, quae Lubenae viget, et sub nomine *der Oberamtsregierung* venit. d) Quaeuis harum curiarum intra iurisdictionis suae fines cognitionem causarum clientelarium sibi vindicat, et inuestituram feudorum legitime peragit, quam antiquissimis temporibus ipse Marchio et insequenti aetate eius Vicarius exhibebat. e) Quod ad clientelas praefecturae Treffurth attinet, illae dirigente Electore Moguntino conceduntur, ita tamen, ut Serenissimi Principes nostri, nec non Landgrafi Hassiae simul, tanquam domini directi compossessores concurrant. f) Taceam singularia priuatorum iudicia feudalia, in quibus illud Illustriss. S. R. I. Comitum et Dynastarum a Werthern, quod Beichlingiae floret, et per Senioremem familiae *einen Lehns Director, und einen Lehns Secretarium* exercetur, g) pariter ac id, cui a generosissima Pflugiorum gente per Senioremem familiae atque syndicum hanc in rem specialiter constitutum prospicitur h), sunt enim in numero priuatorum.

a) NEVM. A PUCHHOLTZ de iurisd. et Superiorit. territ. ap. IENICHEN in Thes. iur. feud. Tom. III. c. X. p. 608: GLAFFEY Hist. Sax. in App. No. VIII. GROSSERS *Lausitzische Merkwürdigkeiten.*

b) quae

b) quae legi possunt c. A. TOM. III. p. 348 - 372. et 432. et s. c. A. P. III. p. 400. - 411.

c) CONFIRM. LEHNSORD. IOH. GEORGE I. in C. A. TOM. III. p. 353. verbis: *Die weil aber die Land Stände sich auf eine niedrige Obseruanz und beständige Gewobtheit referiren: Ueberdies auch beyder Aemter Lehn Registraturen (i. e. Bautzen und Görlitz) so viel kundbar gemacht etc.* WABST. l. c. p. 271. seqq.

d) quae quidem instaurata est ao. 1666. Principe Sax. et Administratore Episcopatus Merseburgensis Christiano I. auspicante

e) GENERAL CONFIRM. ALLER PRIVILEGIEN d. a. 1538. FERDINAND I. in C. A. TOM. III. p. 433. verbis: *dass ein ieder Landvoigt daselbst in Nieder Lausitz von einem zum andern so immer seyn werden, allen und ieglichen Einwohnern, wes Wesens, die Unser Königl. Maiestät verwand und belehnt, auch denen Erben auch nachkommenden Brüder und Brüder Kinder, dergleichen welche des redlich erworben, und sonst eines Stammes, Geschlechts, Schildes und Helms von Geblütz wären, ihre Leben und gesammte Hand alda im Lande zu Nieder Lausitz iederzeit wenn es die Noth erfordert und gesucht wird, vollmächtlich thun und pflegen sollen. etc.* Et REDERVS LVS. DIPL. TOM. I. p. 150. Zum Siebenden, betreffende die Lehn und auch Verleibung und Vergünstigung derselben auch die Vollziehung der Brieff darüber und wenn solche Lehngüter verkauft und in kraft unsers derselben ausgegangenen Privilegien verändert worden, so sollen solche Lehen in unserm, als König zu Böhem und Marggrafen in Ober - Lausitz Nahmen, durch unsern Landvoigt in Gegenwart und Beyseyn des Hauptmanns geschehen und aufgericht und darüber zwey Register gehalten, dar ein sollen alle Lehn Günte und Verleibungen unterschiedlich beschrieben, das eine durch ihnen unsern Land Voigt mit seiner Handschrift verzeichnen unsern Hauptmann zugestellt, das andre aber durch ihnen unsern Hauptmann gleichfalls mit seiner Handschrift unterschrieben unsern Land Voigt überreicht werden.

f) WABST l. c. App. p. 26.

g) Catalogum feudorum Comitum Illustriss. a Werthern exhibit Wabst l. c. p. 33. et D. BERNH. FRID. RED. LAVHN in d. Nachricht von den bey der Herrschaft Beichlingen befindlichen Afterlehnleuten in Hr. Ass. ZEPERNICKS Samml. Z. L. R. Tb. IV. p. 249. seqq. ALBINI Historie der Grafen und Herrn von Werthern.

b) SIEGEL in Tract. de litteris inuestiturarum p. 33.

§. IV.

§. IV.

Vsus huius doctrinae.

Quam de loco inuestiturae paullo vberius tractauimus materiam, hunc praeprimis vsus praestat, vt de curia, ad quam feudum pertineat, eo magis solliciti simus, quod quam maxime in illis clientelis perquam necessarium est, quae ad diuersos dominos spectant, ne omissione petendae impetrandaeque inuestiturae feloniam nobis contrahamus et de feudo amittendo periclitemur. Graues enim hac de re moueri solent lites, et nobis perniciosae. Deinde autem cum leges consuetudinesque in quauis curia variant, quae in quouis casu nobis obseruanda veniunt officia, eo diligentius scrutemur. Differt enim, vt pauca tantum instar exempli in medium proferam, modus actusque inuestiendi curiae feudalis supremae a) ab illo qui in Lusatia per pileum obtinet, b) aut in curia Citicensi obseruatur: differt et ius praesentandi simultanee inuestitos, nec non modus per procuratorem inuestituram impetrandi, c) aliaque plura, quae passim iam monuimus et fusius hoc loco pertractandi instituti ratio non patitur. Taceo reliqua, quae praeter leges in quauis curia vsu introducta sunt, et non nisi longa consuetudine ab illis, qui causas in foro perorant, edisci possunt, cum nondum facta sint publici iuris, nec testimoniis confirmari possint, quae non nisi Collegii auctoritate a Cancellariis exhibentur.

a) LÜNIG C. I. F. Tom. III. p. 810.

b) ILL. BAVERVS diff. de personis comm. Sax. manus capacibus §. 38.

c) RESCR. d. d. 5. Iulii 1741. in S. C. A. p. I. p. 1010. de vasallis Lusatiae Superioris cf. RESCR. d. a. 1695. in d. *Collection derer den Statum des Marggrafth. Ober-Lausitz betreffenden Sachen* Tom. I. Sect. III. p. 1063. WABST. l. c. p. 46. et 74. MAND. FEVD. SAX. d. d. 30. April 1764. Tit. III. §. I.

CAPVT III.

DE

TEMPORE INVESTITURAE PETENDAE.

§. I.

De tempore petendae inuestiturae primae eiusque renouatione.

Si de officiis vasalli inuestituram petentis ratione temporis loquimur, ante omnia distinguendum mihi esse videtur, inter inuestituram, quae contractum feudalem subsequitur, et illam, quae a cliente vel in feudo nouiter acquisito, vel etiam in antiquo renouationis causa, nec non quae a simultanee inuestitis et expectatiuatis petitur. Quod ad illam attinet, qua contractus feudalis munitur, et quae κατ' ἐξοχήν prima vocatur, nihil de tempore ipsam petendi, tam legibus Longobardorum, quam nostris sancitum legitur, vnde ab arbitrio domini directi atque vasalli pendet, quando petatur, nec fidelis dominum contempsisse, aut fidem obsequiumque ipsi debitum omisisse videtur, si inuestituram non petierit. Licet vero domino peragenda inuestiturae praefigere terminum, et emanente vasallo citationem repetere, quod si autem tribus vicibus citatus non comparuerit, iure suo cadit. a) Non sufficit itaque negligentia ad priuationem iuris, vt in quavis inuestiturae renouatione, sed contumacia requiritur. Errat itaque HORNIVS b) cum haec, quae diximus, de feudo nouo in genere praedicat, quod non nisi de eo tantummodo obtinet, quod nouiter est constitutum, praeuio contractu feudali c) Tempus autem vnus anni, sex hebdomadam, triumque dierum petendae inuestiturae legibus d) praescriptum tam in eius renouatione quam in feudo iam constituto, sed nouiter acquisito obseruandum venit, nec non etiam simultanee inuestitis a momento praesentationis, aut factae mutationis in manu dominante vel seruiente denique etiam expectatiuato e) feudo sibi aperto currit. Neque tamen sufficit, vt vasallus intra annum et diem litteris inuestituram petat, sed et opus est, vt intra hunc terminum se in persona ad praestandam fidelitatem et homagium sistat, vel procuratorem speciali mandato ad hunc

D

actum

actum instructum mittat. Eadem ratione simultanee inuestiti intra annum a tempore factae praesentationis computandum inuestituram impetrare tenentur. f) Currit, vero hoc fatale g) a die mortis vasalli, ita tamen, vt ipsa mortis dies non computetur, ratione absentium vero a die scientiae, modo absentia sit iusta; in impuberibus et minoribus praeuia indultus petitione a tempore adimpletae maiorennitatis, in contractibus emtionis venditionis, retractus, a die confirmationis, in concessionibus feudorum eorumque expectantiis a die aperturae eiusque notitiae. Id si quis negligit, feloniam committit, nec ipsi litterae supplices prosunt, quibus inuestituram petit, dies namque ex obseruantia curiae feudalis ad actum ipsum celebrandum et fidelitatem praestandam non praefigitur, sed tenetur beneficiarius vt aut in persona, aut per procuratorem intra terminum se sistat. Quae autem de remissione feloniae, quam curia feudalis suprema tum concedere potest, si negligentia petendae inuestiturae spatium decem septimanarum ultra terminum non egreditur, WABST h) protulit, non nisi cum summa cautione capienda sunt, praesertim cum huius rei contrarium ex *Rescr.* d. d. 23. Aug. 1700. sequi videatur, quo ad interrogationem curiae feudalis, num inuestitura per quosdam tantummodo dies retardata, adhuc concedenda sit, Serenissimus Legislatur affirmatiue, adductis simul causis, quae gratiae locum dederunt, respondit. i)

a) II. F. 24. Est et alia ingratitude notanda, si dominus inuestituram pollicendo vasalli fidelitatem petierit, et illo non praestante dominus tribus vicibus non conuenienti tempore, interposito forte septem dierum spatio ad curiam suam super hoc reclamauerit, et vasallus tribus vicibus citatus a suis paribus iurare noluerit: si tamen beneficium tale sit, vt pro eo iusiurandum fidelitatis fieri debeat.

b) in *Iurispr. Feud.* Cap. XII. §. 19.

c) BAUERUS V. Cl. cit. dist. de feudo nouo atque veteri.

d) CONSTIT. ELECT. SAX. XLV. P. II. *Mand. feud. cit. d. d.* 30. April 1764. Tit.

e) IUS FEUD. SAX. Cap. VII. verbis: *Ab der man versmat daz len daz deme Herren ledic wird und ers ym nicht zu ym zybet binnen labre und Tag von dem sy der Herre ledic vormer her zbu danne syn unsebulc darzu daz erz nicht en wiste daz es seine herren ledic waere.*

f) ex

f) ex MAND. FEUD. d. 12. Nov. 1691. verbis: *Famfient* etc.

g) MAND. FEUD. d. d. 30. April 1764. Tit. I. §. 15.

h) l. c. p. 78. §. VIII.

i) in COD. AUG. Tom I. p. 1977.

§. II.

De impedimentis, quae inuestituram remorari possunt.

Attamen tum a domini directi, tum a vasalli parte diuersa adesse possunt impedimenta, quominus inuestiturae actus intra annum peragi queat. Iusta et necessaria enim ab sentia, imprimis ea, quae reipublicae causa fit, legitimam excusationem protractae inuestiturae merito praebet. a) Illis vero absentibus, qui nullam sui notitiam reliquerunt, si in feuda succedunt, vel simultanea inuestitura gaudent, curator feudalis constituitur, qui eorum loco ac nomine negotia clientelaria quaecunque peragit et inuestituram petit. b) Eadem quoque de impuberibus minoribusque sunt sancita. c) Praeterea mors quoque vasalli intra tempus inuestiturae praefinitum contingens, remorari ipsam impune potest. Successor enim feudalis gaudet beneficio noui termini, quia antecessor eius neque dolo, neque culpa renouationem inuestiturae neglexerat, sed morte praeuentus ab ea exclusus est. d) Cessat itaque etiam poena in neglectam inuestituram statuta. e) Ignorantia vero, quae excusationem meretur, inuincibilis atque iusta esse debet, f) alias iuramentum purgatorium iniungi decernique potest. g) Omittam alia impedimenta aequae legitima, in quorum numero morbus, vis belli aliaque plura esse possunt quae rite allegata atque probata iustam excusandi causam praebent. h) Consilium tamen est, ut cliens, si impediatur, quominus ad inuestituram se sistere possit, prorogationem (*Lehns Indult*) petat, quae haud facile solet denegari. i) Ab his vero, quae recensuimus impedimentis differunt ea, quapropter cliens ad inuestituram admitti nequit. Quod si enim ob delictum aliquod in inquisitione versetur, et ad articulos, quos vocant, inquisitionales iam responderit, aut bonis cesserit, aut de iis concursus creditorum exortus sit, inuestitura ex legum dispositione k) differtur, donec impedimenta ista

sint remota. Interim in quouis mutationis casu scriptis illam petere tenetur, ipsique registratura, quae dicitur, vigilantiae, a curia feudali exhibetur, qua diligentiam suam, quando opus sit, probare possit. Pariter quoque inuestitura feudi litigiosi differtur; hoc tamen discrimine, vt lis imminens sed nondum mota, vasallo non noceat. l)

a) ROSENTHAL de feudis C. 6. concl. 50. MAND. FEVD. d. d. 30. April 1764. Tit. I. §. 15.

b) ORDIN. TVTEL. SAX. NOVISS. Cap. XXV. §. 6.

c) ORD. CIT. Cap. XXI. §. 2. et cit. MAND. FEVD. Tit. II. §. 2.

d) ROSENTHAL l. c. concl. 45. et Mand. feud. l. Tit. I. §. 9.

e) ILL. BAVERVS de com. Sax. manu ob neglect. renouat. amissam.

f) II. F. 92. verbis: *sed iusto errore omnino condemnari non potest.*

g) GAILLVS Consiliis feud. Obs. 48. n. 15.

h) STRVVIVS Synt. Iur. feud. Cap. X. §. 9. n. 5.

i) DE LVDEWIG de prorogatione inuestiturae.

k) Cit. MAND. FEVD. Tit. I. §. II.

l) PÜTTMANNVS. V. Cl. A. duerf. Lib. II. cap. X.

§. III.

De inuestiturae impedimentis ex parte domini.

Variae quoque ex parte domini directi a DD. in medium proferuntur causae inuestituram impediens, quarum permultae immutato rerum ac reipublicae statu nostra aetate contingere vix possunt a) Neque enim temporibus diffidationum viuimus, quo inimicitiae vasalli cum domino directo capitales inuestituram remorari possunt, praesertim cum nostro aevo omnes vasalli apud nos simul subditi sint, in subditum vero ira domini locum inuenire aliter non potest, quam si indignius quid commiserit, et tunc non pro arbitrio, sed secundum leges plectitur. Ita et absentia domini longinquior inuestituram raro protrahit, cum principes nostri non diu abesse e reipublica solent, sed negotiorum grauitate, quibus iam ipsi praesunt, retenti, sui copiam faciunt, et quae sunt huius ponderis alia. Mors vero domini intra tempus praefinitum contingens retardare inuestituram omnino potest, b) quia a principe successore, tanquam a nouo domino est petenda, adeoque

adeoque terminus praefixus vasallo de nouo currit. c) Non vero opus est, vt respectu domini demortui ipsa renouetur, quia de fide agitur, quae personalis est; et extincta persona, cui facienda erat, vires amittit. Ita quoque excusandus est vasallus, qui de feudo inter plures dominos litigioso, a neutro vero possessore inuestituram petere prorogat d) quia ex sola possessione dominium diiudicatur, et soli domino fides obsequiumque est praestandum. Quid autem si dominus ipse de territorio, in quo feudum, cuius inuestitura petitur, situm, nondum est inuestitus, num is iura in alios transferendi facultatem habeat? Habet omnino. e) Quamquam enim ex regula nemo ius, cuius ipse nondum particeps factus est, in alterum transferre possit, ideoque et vasallus nondum inuestitus alios inuestire prohibeatur: tamen id in illis, qui vi primae inuestiturae succedunt, aliter se habet, maxime in principibus statibusque imperii immediatis, quibus non modo ante impetratam ab Imperatore inuestituram, plena territorii administratio, vsusque regalium eminentiorum, quae sub nomine *superioritatis territorialis* veniunt, nuda successione conceditur, verum etiam locus atque votum in Comitibus. Caeterum haec quaestio non adeo magni est momenti, cum casus ille vix possit contingere; inuestitura namque imperii intra annum et diem, i. e. mensem petitur, Saxonicae autem annus, sex hebdomades et tres dies praefixi, hinc illa semper antecedere si quod dubium exoritur, potest. Accedunt praeterea his argumentis potentia principum eorumque sublimia iura, quibus confidere vasallus tuto potest. Eiusdem fere generis et illa est quaestio, an feudi inuestitura a domino pupillo vel minori recte concedi possit? Constituuntur namque semper tutores legitimi, qui et administrationem rerum tenent, et nomine pupilli vel minoris inuestituram ab imperatore petunt, hinc multo magis etiam feuda territorii petentibus concedere valent. Multi vero e iure communi vim istam pupillo domino tribuunt, quod plane nullius vsus est, cum ex moribus nostris tutor non pupillus, ipsam concedit, nam qui maiora rite peragit, et minora legitime expedire potest. f)

- a) STRUVIUS Synt. Iur. Feud. Cap. X. §. 9.
 b) II. F. 40.
 c) ROSENTHAL C. 6. concl. 45. n. 2.
 d) IDEM l. c. concl. 52.
 e) BVDER Amoenit. iur. publ. feud. n. 6.
 f) HENR. COCCEII de tutela illustrium. MOSERS Staats-Recht Tom. XVIII. c. 96. §. 6. p. 367. VON DER LEHNSVERNEVERUNG BEY MINDERIAEHRIGEN LEHNS-HERRN in d. Hr. Aff. ZE-PERNICK SAMML. z. L. R. Tb. III. p. 63. vbi contrarium assertionis nostrae docetur.

CAPVT IV.

DE

INVESTITVRAM PETENDI MODO.

§. I.

De officio vasalli circa eam.

Vltimum denique vasalli inuestituram petentis officium versatur in eo, vt modum, qui inuestiturae impetrandae a legibus praescriptus est, summa, qua fieri potest, diligentia seruet. Is vero vi MAND. FEVD. SAX. de ao. 1657. his innititur argumentis: 1) vt vasallus scriptis inuestituram petat, neque interest sollenniora sint, nec ne, (*eine förmliche Supplication, oder ein offenes von ihm unterschriebenes Memorial*) modo in illis bona feudalia et *Lehnsbaarschafften*, quorum inuestituram implorauit, accurate enumeret, eaque secundum peculiarem attemperet stilum in curia feudali vsitatum, 2) vt hanc specificationem breuibus testatis (*Lehn- oder Muthzettel*) i. e. instrumentis super inuestitura coram testibus i. e. paribus curiae factis, eorumque subscriptione munitis vel litteris clientelaribus ipsis confirmet. Vfus vero breuis testati moribus nostris locum vix inuenire potest, cum omnes vasalli litteris inuestiturarum sollennibus gaudeant. 3) vt non antiquissimas tantum litteras, etiamsi his caeteroquin maxima probationis in

caussis

caussis feudalibus controuersis vis atque auctoritas merito tribuen-
da sit, sed praeprius nouissimas in originali producat, ad mutationis
causam, si quae fuerit, eo melius dignoscendam. 4) vt si litte-
rae istae clientelares casu quodam perierint, copias earum e Can-
cellaria vidimatas roget, easque supplicibus adiungat. 5) denique
requiritur, vt mutationes in feudo siue alienatione, siue permuta-
tione, transactione, aut alio quocunque modo nouiter factae, et
consensu domini directi atque simultanee inuestitorum confirma-
tae inferantur, nec non ordo atque nomina coinuestitorum, qui-
bus etiam cognomina et praenomina seruato gentis atque stirpis
discrimine adiungenda sunt. 6) vt annus, mensis, dies, quo quis-
que decesserit, diligenter indicetur, vel si quae alia causa, cur
vnus alterque spe successionis futurae priuetur, adsit, haec rite do-
ceatur. 7) si autem copia litterarum clientelarium fieri nequit,
vt tandem dinumeramentum in forma probante coram Notario
et testibus confici, illudque domino directo ad confirmandum pro-
poni curet. 8. vltimum autem omnium est, vt nouiter inuestien-
dus fidelitatem vasalliticam et subiectitiam aut in persona, aut per pro-
curatorem speciali mandato ad hunc actum instructum apud nos prae-
stet. Quae etsi omnia vberiore atque diligentiore mereantur
tractationem; tamen ne academici libelli limites transgrediamur,
principalibus tantummodo capitibus inhaerendum constituimus.

§. II.

De litteris inuestiturae.

De litterarum clientelarium origine nihil certi constat, anti-
quissimis enim temporibus vasalli coram paribus curiae inuestie-
bantur de feudis, qui simul et testes erant, a) si lis fortasse de feu-
do vel causa feudali inter dominum directum atque fidelem vel
priuatos moueretur, pro more illorum temporum, quibus vis at-
que auctoritas documentorum nondum obtinuit, immo ne docu-
menta quidem publica in grauissimi momenti negotiis adhibeban-
tur, sed omnia aut per testes, aut iureiurando adhibitis consacra-
mentalibus, aut denique ordaliis vel pugna decidebantur. b) Va-
rias

rias interim de ipsarum origine DD. coniecturas tradunt. Alii enim c) ad Conradi Salici tempora illas referunt, alii Friderici Barbarossae auspiciis ipsas innotuisse contendunt, d) alii denique memoriam illarum Henrici IV. aetate antiquiorem esse opinantur. e) Mittamus vero istas dissidias et indagemus potius ex quo tempore ipsae in Saxonia nostra curiae feudali offerendae, eamque vim auctoritatemque receperint, qua nunc gaudent. Nulla ante annum 1622. in legibus patriis de ipsis exstat dispositio, f) hoc vero Serenissimus Legislator Saxo Ioannes Georgius II. sanciebat, vt omnes atque singuli, qui inuestituram peterent, litteras inuestiturae nouissimas in originali producerent pro obseruantia curiae feudalis, illisque fidem de successionē in feudum ipsi facerent. Caeterum facile patet ante constitutam stabilitamque superioritatem territorialem, ordinataque iudicia principum feudalia, sublatamque consuetudinem coram paribus vafallos inuestiendi hunc probandi modum incrementa vix coepisse. Quare et haec iniunctio multis legibus repetita, g) eoque ampliata est, vt copiae litterarum clientelarium pro antiquo curiae feudalis more, vna cum nouissimis litteris in originali exhiberentur. h)

a) MASCOV. diff. de paribus curiae.

b) IOH. LEONH. HAUSCHILD. *Gerichts-Verfassung der Teutschen vom 8ten bis 14ten Seculo.*

c) IO. A. KINDIVS in Pr. de origine litterarum clientelarium Lips. 1770. et in Zepernik V. Cl. Analect. Iur. Feud. Tom. II. p. 43.

d) BVDER in Amoent. iur. feud. p. 135.

e) SIEGEL in tr. de litteris inuestiturarum §. I.

f) in COD. AVG. Tom. I. p. 1959.

g) MAND. FEVD. d. a. 1638 et 1681. in COD. AVG. Tom. I. p. 1961. 1967.

h) MAND. FEVD. d. a. 1657. 1681. 1691. in COD. AVG. TOM. I. p. 1963. 1967. 1969. et MAND. FEVD. d. d. 30. April 1764.

§. III.

De natura et indole litterarum inuestiturae.

Litterae inuestiturae sunt instrumentum, testimonium inuestiturae peractae, rerum feudalium indicem, conuentionem inter dominum directum atque vasallum de feudi indole atque natura initam, nec non nomina simultanee inuestitorum, ordinemque succedendi ipsis praefinitum, si Saxoniam spectes, continens, domini subscriptione et sigillo munitum, vel breuius, est scriptura super conuentione feudali et inuestitura confecta. Exhibetur clienti a domino probationis causa, si quaedam lis de vno alteroue obiecto feudali oriatur. Prospiciat hinc sibi vasallus, dum feudum constituit, et cum domino contrahit, ne omissa vna alteraue re, quae in dubium vocari possit, periculum incurrat. Exprimi autem in illis solent, nomina Vasallorum, clausula heredum, res feudales aerumque pertinentiae, nomina rusticorum vasallo ad operas et censum praestandas obligatorum, iura ad feudum spectantia eorumque ambitus et qualitas, feudi natura, onera feudo cohaerentia, nomina simultanee inuestitorum, ordo succedendi ab illis seruandus, nec non nomina eorum, qui actui inuestiturae interfuere, addito loco, anno, mense et die dominique subscriptione. Studeat moneatque igitur vasallus, vt haec omnia verbis quantum fieri potest clarissimis exprimantur, id enim ipsi a legibus concessum est. Alia autem, quae circa essentialia versantur monita, non nisi in prima feudi constituentis inuestitura vel ex postfacto non aliter, quam praeuia causae cognitione audiuntur, ad quam plerumque a principe Commissarius delegari solet, qui in rem sedulo et diligenter inquirat. Excipiuntur tamen ea monita, quae vasallus de referendis illis in litteras clientelares rebus curiae feudali proponit, quae nouiter quidem acquisita sunt, sed iam antea naturam feudalem induerunt, quod omnino licet, vt et delere ea, quae consensu domini directi alienata sunt. a) Caeterum cum primae semper fundamentum sunt nouiorum, caueat vasallus, vt si quae immutatio in nouioribus facta, rescriptum, quod mutationis causam continet, ipsis probationis causa adiungatur.

a) MAND. FEVD. d. d. 30. April 1764. Tit. IV. §. 2.

E

§. IV.

§. IV.

De iure praesentandi simultanee inuestitos.

Simultanee inuestitos illos dico, qui viuo ac superstite vasallo in fidem clientelarem recepti sunt, quibusque per inuestituram ius in feudum tribuit ita, vt in illud existente casu succedant. Varias eius originis a DD. traduntur causas. Alii *a)* enim ab inuestitura euentuali illam repetunt, alii ex incerta et minus stabili inuestiturae euentualis forma ipsam deducunt, *b)* alii ipsam ideo introductam esse ferunt, vt difficilis ortus a primo acquirente probatio euitaretur, *c)* alii denique *d)* non vno eodemque tempore ac modo illam enatam esse statuunt, sed sensim demum et per varios gradus praesentem accepisse formam, et quidem ita, vt prima eius initia in iure hereditario admodum limitato ponant, quo pater feudum suum in vnum tantummodo filium transmittere potuit, quod quia nimis durum videbatur, admittebantur insequenti tempore et caeteri fratres ad aequales in beneficio portiones percipiendas, cum autem et hoc non nisi maximis cum difficultatibus fieri potuit, accidit forte, vt quadam pecuniae summa contenti simultaneam inuestituram potius eligerent, quae successu temporis magis magisque vsu inualuit, et in tres praeprimis abiit species. *e)* Debent hoc simultanee inuestitos offerendi beneficium vasalli Saxonici Electori D. Ioanni Georgio IV. qui simul exercendo huic iuri annum praefixerat, *f)* breui vero post Rex indulgentissimus in quadriennium illud commutauit, et denique anno seculi nostri primo in Sexennium protraxit. *g)* Tenetur vero praesentatus ad simultaneam inuestituram accipiendam, quam si neglexerit, amittit quidem ius suum, clienti tamen licet in eius locum alium substituere, ad quam ei rem spatium anni concessum. *h)* Caeterum hoc iure non modo feudum nouum acquirentes, sed ex benignissima *Principis nostri clementissimi ac potentissimi Friederici Augusti* mente eorum quoque heredes descendentes fruuntur, si antecessor illorum, ante simultanee inuestitorum oblationem mortuus est. *i)*

a) 10.

- a) IOH. GODOFR. KRAVSE de iure atque effectibus simult. inuestit. in feudo mere hereditario. §. 7. GE. LVD. BOEHMER de indole et natura expectat. et inuest. feud. etc. Cap. II. §. 60. sq. HENR. AND. KOCH de expect. et inuest. feudali Cap. III. §. 8. sq.
- b) ILL. BAVERVS de origine et progr. comm. Sax. manus §. 45. sq.
- c) W. A. SCHOEFFIVS de probat. descendenciae a primo acquirente fendi.
- d) ANDR. STEGERI Pr. de genuina introductae simult. inuestit. caussa in ZEPERNICK V. cl. analectis Iur. feud. Tom. II. p. 45.
- e) ILL. BAVERVS l. c. §. 47. sq.
- f) MAND. FEVD. d. d. 12. Sept. 1691.
- g) MAND. FEVD. d. d. 4. Mart. 1698. et 8. Febr. 1770.
- h) MAND. FEVD. cit. d. a. 1691. verbis: *Iedoch dem Vasall und Besizer intra annum an des aussenbleibenden Stelle einen andern Mitbelebten anzunehmen verstattet werde.*
- i) MAND. FEVD. d. d. 30. April. 1764. Tit. VII. §. I. FÜTTMANNVS V. Cl. Pr. de iure heredum vasalli offerendi simultanee inuestitos. Lips. 1780. ibique allegatum RESCR. SPEC. d. d. 21. Oct. 1777.

§. V.

Continuatio eiusdem argumenti.

Caussa cur de simultanee inuestitis vasalli Saxonici tam solliciti esse solent haec est, ne feudum extinctis descendibus ad dominum directum redeat. Apud nos enim hereditas feudalis neque ad ascendentes neque ad collaterales deuoluitur, nisi simultanea inuestitura gaudent, cui hoc ius tributum est. Attamen quanquam lege determinatum non est, quod cliens domino personas ad simultaneam inuestituram accipiendam praesentare queat: hoc beneficio tamen ita uti eum decet, ne inde spes consolidationis plane perimatur domino. Quodsi igitur vasallus hac in re legitimum modum non seruauerit, licet domino clementiae suae praescribere fines et iusto plures excludere. An vero duorum numerum excedere possit, sane dubito. Caeterum si plures offert, eo nihil aliud egisse videtur, quam ut omnes simul et aequaliter succedant, offerri tamen per gradus et ita possunt, ut quis primo loco Paullum, secundo Laelium, tertio denique Maeuium successorem sibi roget, et hac ratione ordinem successionis inter plures definiat. a) Competunt haec

haec simultanee inuestitos offerendi iura quibuscunque feudis, tam maioribus, quam minoribus, immo et rusticis, neque interest, sint masculina, an feminina. *b)* Nomina illorum in litteris clientelariis exprimuntur, si itaque post acceptam primam inuestituram recipiantur, futuris demum litteris inseruntur, clienti vero testimonium (*Canzeley Schein*) probationis causa exhibetur. *c)* Denique hoc ius non nisi in feudo nouo, et quod pro tali habetur *d)* exerceri potest, in renouatione vero inuestiturae et litterarum clientelarium nomina illorum, qui ea gaudent, a vasallo principali traduntur.

a) MAND. FEVD. d. d. 30. April 1764. Tit. VII. §. 4.

b) MENCKEN de iure offerendi simult. inuestit. §. 15.

c) RESCR. d. a. 1743. in S. C. A. Tom. I. p. 1013.

d) BAVERVS V. ILL. de feudo nouo atque veteri.

Epilogus.

Sed iam hic subsistendum, quamuis materiae vbertas vltiorem postulet expositionem, omnes autem eos, qui plura scire cupiant, ad scripta in hac dissertatione a me laudata refero, et ita pro more institutoque maiorum hancce disquisitionem *Celeberrimorum* atque *Doctissimorum Virorum* iudicio summa animi pietate submitto.

Coll. diss. A. 289, misc. 14

